

สรุปหลักการและสาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๕

๑. ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และกำหนดให้มี “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๕” ขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติราชการในปัจจุบัน (ระเบียบฯ ข้อ ๑ และข้อ ๓)

๒. ปรับปรุงบทนิยาม (ระเบียบฯ ข้อ ๕)

๒.๑ คำว่า “ปลัดกระทรวง”

เพิ่มความในบทนิยามคำว่า “ปลัดกระทรวง” ให้ความหมายรวมถึงรองปลัดกระทรวง ผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕

๒.๒ คำว่า “หัวหน้าส่วนราชการชั้นตรง”

ปรับปรุงความในบทนิยามคำว่า “หัวหน้าส่วนราชการชั้นตรง” ให้ความหมายว่า หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะหรือไม่มีฐานะเป็นกรมซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีด้วย เช่น กรณีสเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน หรือเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นต้น และหัวหน้าส่วนราชการที่มีกฎหมายกำหนดให้การปฏิบัติราชการขึ้นตรงหรืออยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีอีกด้วย เช่น กรณีสูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการ ศอ.บต. เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวง รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของ ศอ.บต. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานใน ศอ.บต. ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓

๒.๓ คำว่า “หัวหน้าส่วนราชการ”

๒.๓.๑ เพิ่มความในบทนิยามคำว่า “หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีฐานะเป็นอธิบดีด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เช่น กรณีสํานักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยไม่มีฐานะเป็นกรม แต่มีเลขาธิการซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรของสำนักงานฯ เป็นต้น

๒.๓.๒ ตัดความในบทนิยามคำว่า “หัวหน้าส่วนราชการ” ในส่วนที่กำหนดให้ หมายความว่ารวมถึงนายกราชบัณฑิตยสถานด้วยออก เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งบัญญัติให้เลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเป็นหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

๒.๔ คำว่า “องค์การระหว่างประเทศ” “องค์การต่างประเทศ” และ “การไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ”

ยกเลิกบทนิยามคำว่า “องค์การระหว่างประเทศ” “องค์การต่างประเทศ” และ “การไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ” เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓. ปรับปรุงขอบเขตการบังคับใช้ระเบียบนี้แก่ข้าราชการรวม ๔ ประเภท (ระเบียบฯ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง)

๓.๑ ปรับปรุงให้ระเบียบนี้ใช้บังคับแก่ข้าราชการรวม ๔ ประเภท ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการตำรวจตามกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ

๓.๒ ยกเลิกการใช้บังคับระเบียบนี้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๓๕ ซึ่งบัญญัติให้การลาหยุดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ในกรณี ก.ค.ศ. ยังมิได้กำหนดให้นำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลาที่ใช้กับข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๓.๓ ยกเลิกการใช้บังคับระเบียบนี้แก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการและคณะตุลาการ เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการลาหยุดราชการของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและลูกจ้างของสำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๔๑ ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับการลาของข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

๓.๔ ยกเลิกการใช้บังคับระเบียบนี้แก่ข้าราชการฝ่ายอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๓ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้การลาหยุดราชการของข้าราชการฝ่ายอัยการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการอัยการกำหนด

๓.๕ ยกเลิกการใช้บังคับระเบียบนี้แก่ข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งบัญญัติให้การลาหยุดของข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นอำนาจของคณะกรรมการกรุงเทพมหานครที่จะประกาศกำหนด แต่ให้คงการใช้บังคับระเบียบนี้แก่ข้าราชการการเมืองกรุงเทพมหานครไว้ เนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่มีการบัญญัติเกี่ยวกับการลาของข้าราชการการเมือง ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ ได้บัญญัติให้ข้าราชการการเมืองกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๔. ปรับปรุงกรณีที่กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบเท่ากรม มีเหตุพิเศษซึ่งจะต้องวางหลักเกณฑ์และขั้นตอนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการลาแตกต่างจากที่ระเบียบกำหนด ให้ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีกำหนดระเบียบเป็นการเฉพาะได้ ทั้งนี้ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย (ระเบียบฯ ข้อ ๖ วรรคสอง)

๕. นำมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เรื่อง การพิจารณาปรับปรุงจำนวนวันหยุดราชการอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๗ (ฝ่ายกฎหมายฯ) ข้อ ๓ ซึ่งเห็นควรว่า ในการลาของข้าราชการในช่วงก่อนและหลังวันหยุดเพื่อให้มีวันหยุดต่อเนื่อง ให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจตามความเหมาะสมและจำเป็นที่จะอนุญาตให้ลาได้ ทั้งนี้ ต้องมิให้เสียหายแก่การปฏิบัติราชการมากำหนดไว้ในระเบียบนี้เพื่อความชัดเจนและสะดวกต่อการปฏิบัติ (ระเบียบฯ ข้อ ๘ วรรคห้า)

๖. แก้ไขปรับปรุงกรณีมีราชการจำเป็น ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจอนุญาตสามารถเรียกตัวข้าราชการที่ได้รับอนุญาตให้ลาไปช่วยเหลือภริยาที่คลอดบุตร ลาถึงส่วนตัวซึ่งมิใช่ลาถึงส่วนตัวเพื่อเลี้ยงดูบุตรตามข้อ ๒๒ หรือลาพักผ่อน ซึ่งได้หยุดราชการไปแล้วแต่ยังไม่ครบกำหนด ให้กลับมาปฏิบัติราชการระหว่างการลาได้ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๐ วรรคสี่)

๗. เพิ่มกรณีส่วนราชการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้ในราชการ เพื่อให้ข้าราชการสามารถนำเสนอใบลา อนุญาตให้ลา หรือยกเลิกวันลา สำหรับการลาป่วย การลาพักผ่อน หรือการลาถึงส่วนตัวซึ่งมิใช่ลาถึงส่วนตัวเพื่อเลี้ยงดูบุตรตามข้อ ๒๒ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความปลอดภัย รัดกุม สามารถตรวจสอบตัวบุคคล และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลาดังกล่าวแทนระบบการลาด้วยใบลาแบบกระดาษก็ได้ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๒ วรรคสอง)

๘. ปรับปรุงการกำหนดสิทธิในการได้รับเงินเดือนระหว่างลา โดยกำหนดให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จบำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน (ระเบียบฯ ข้อ ๑๖)

๙. เพิ่มสิทธิการลาไปช่วยเหลือภริยาที่คลอดบุตรเป็นการลาอีกประเภทหนึ่ง เพื่อให้ข้าราชการชายสามารถลาไปช่วยเหลือภริยาโดยขอบด้วยกฎหมายที่คลอดบุตรครั้งหนึ่งติดต่อกันได้ไม่เกิน ๑๕ วันทำการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ชายมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรและพัฒนาบุตร เป็นการพัฒนาในเชิงบูรณาการ ส่งเสริมบทบาทที่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงในเรื่องความรับผิดชอบครอบครัวและความมั่นคงของมนุษย์ ปรับเปลี่ยนทัศนคติการแบ่งงานตามเพศสรีระ ทำให้การเลือกปฏิบัติต่อสตรีลดน้อยลงตามลำดับ (ระเบียบฯ ข้อ ๒๐)

๑๐. เพิ่มจำนวนวันลาพักผ่อนประจำปีให้แก่ข้าราชการที่ไปประจำการในต่างประเทศ ในเมืองที่กำลังพัฒนาซึ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคแอฟริกา ลาตินอเมริกา และอเมริกากลาง เมืองที่มีความเป็นอยู่ยากลำบาก เมืองที่มีภาวะความเป็นอยู่ไม่ปกติ และเมืองที่มีสถานการณ์พิเศษอีก ๑๐ วันทำการ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการที่ไปประจำการในต่างประเทศ แต่ทั้งนี้ มิให้สะสมวันลาพักผ่อนประจำปีที่เพิ่มขึ้นและยังมิได้ลารวมเข้ากับวันลาพักผ่อนประจำปีของปีถัดไป เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการใช้สิทธิการลาพักผ่อนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวแก้ไขการลาพักผ่อนของข้าราชการประจำการในต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีประกาศกำหนดรายชื่อเมืองดังกล่าวอย่างน้อยปีละครั้ง (ระเบียบฯ ข้อ ๒๕)

๑๑. ปรับปรุงผู้มีอำนาจอนุญาตการให้ข้าราชการลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย และดูงาน ณ ต่างประเทศ ให้หัวหน้าส่วนราชการยกเว้นผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการชั้นตรงแล้วแต่กรณี มีอำนาจพิจารณาอนุญาต เพื่อให้สอดคล้องกับผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอนุมัติการให้ข้าราชการไปศึกษา ณ ต่างประเทศ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจให้กับส่วนราชการ

ในการพิจารณาอนุมัติ ลดขั้นตอนการดำเนินงานให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้ข้าราชการพัฒนาตนเอง (ระเบียบฯ ข้อ ๓๓)

๑๒. แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์การส่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากกรณีที่ข้าราชการได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกรณีที่มีระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งข้าราชการผู้นั้นมิได้ถูกสั่งให้ออกจากราชการ จึงยังคงมีสถานะสภาพความเป็นข้าราชการอยู่สมควรกำหนดให้ข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศดังกล่าว ต้องได้รับอนุญาตให้ลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศตามระเบียบนี้ด้วย (ระเบียบฯ ข้อ ๓๔ - ข้อ ๓๕)

๑๓. เพิ่มสิทธิการลาไปฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพเป็นการลาอีกประเภทหนึ่ง โดยกำหนดให้สิทธิสำหรับข้าราชการซึ่งได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่ หรือถูกประทุษร้าย เพราะเหตุกระทำการตามหน้าที่ มีสิทธิลาไปเข้ารับการฝึกอบรมได้ทั้งหลักสูตรเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือหลักสูตรที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ส่วนข้าราชการซึ่งได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บหรือถูกประทุษร้ายเพราะเหตุอื่นนั้น ให้มีสิทธิลาไปเข้ารับการฝึกอบรมได้เฉพาะหลักสูตรเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการเท่านั้น สำหรับหลักสูตรที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้นั้น ต้องเป็นหลักสูตรที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์การการกุศลอื่นเป็นสาธารณะ หรือสถาบันที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้จัดหรือร่วมจัด (ระเบียบฯ ข้อ ๓๔ - ข้อ ๔๐)

จัดทำและรวบรวมโดย สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี